

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.  
Ефективна економіка. 2026. № 3.  
ISSN 2307-2105



Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.3.136>

УДК 339.137.2:339.5

*Ю. В. Малиновський,*

*к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва, Національний університет «Львівська політехніка»*

*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7139-5623>*

*М. А. Смолин,*

*аспірант, Національний університет «Львівська політехніка»*

*ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-1008-9239>*

*А. О. Тітов,*

*аспірант, Національний університет «Львівська політехніка»*

*ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-8851-2948>*

*О. А. Руліківський,*

*аспірант, Національний університет «Львівська політехніка»*

*ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-4715-2342>*

*О. В. Димашок,*

*аспірант, Національний університет «Львівська політехніка»*

*ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-5660-8166>*

## **ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ**

*Y. Malynovskyi,*

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the  
Department of Management and International Business,  
Lviv Polytechnic National University*

*M. Smolyn,*

*Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University*

*A. Titov,*

*Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University*

*O. Rulivskyi,*

*Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University*

*O. Dymashok,*

*Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University*

## **FACTORS OF INCREASING ENTERPRISE COMPETITIVENESS IN INTERNATIONAL MARKETS**

*У статті досліджено фактори підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках в умовах посилення глобальної конкуренції та динамічних змін світової економіки. Обґрунтовано актуальність формування ефективних підходів до зміцнення конкурентних позицій підприємств у міжнародному бізнес-середовищі. Розглянуто теоретичні аспекти конкурентоспроможності підприємств та визначено основні фактори, що впливають на її формування. Проаналізовано роль інноваційної діяльності, якості продукції, сучасних технологій, ефективного маркетингу, системи управління та міжнародної кооперації у забезпеченні конкурентних переваг підприємств. Визначено основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках, зокрема впровадження інновацій, модернізацію виробництва, використання сучасних маркетингових інструментів та*

розвиток міжнародного партнерства. Обґрунтовано, що комплексне використання зазначених факторів сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємств, розширенню їх присутності на міжнародних ринках та формуванню стійких конкурентних переваг у глобальному економічному середовищі. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням методичних підходів до оцінювання конкурентоспроможності підприємств і визначенням ефективних механізмів їх інтеграції у міжнародні економічні процеси.

*The article examines the key factors that contribute to increasing the competitiveness of enterprises in international markets under conditions of globalization and growing international competition. The relevance of the research is determined by the rapid development of the global economy, technological progress, and the expansion of international economic relations, which require enterprises to continuously improve their strategies and management approaches. In such conditions, the ability of enterprises to form sustainable competitive advantages and effectively operate in international markets becomes a crucial factor of their long-term development.*

*The study analyzes the theoretical aspects of enterprise competitiveness and identifies the main internal and external factors influencing the strengthening of competitive positions in the international business environment. Particular attention is paid to the role of innovation, product quality, technological development, effective marketing strategies, management efficiency, and international cooperation in forming sustainable competitive advantages. It is emphasized that innovative activity and technological modernization allow enterprises to increase productivity, reduce costs, and offer products with higher added value.*

*The research also highlights the importance of product quality and compliance with international standards as a key factor of successful entry into international markets. In addition, modern marketing tools, digital*

*communication channels, and effective brand positioning play an important role in strengthening enterprise competitiveness in the global market environment.*

*The article identifies the main directions for improving enterprise competitiveness in international markets, including the implementation of innovative technologies, development of international partnerships, improvement of management systems, and expansion of international cooperation. The prospects for further research are related to the development of methods for assessing enterprise competitiveness and studying the impact of digital technologies on strengthening competitive advantages in the global economy.*

***Ключові слова:*** конкурентоспроможність підприємства; міжнародні ринки; зовнішньоекономічна діяльність; міжнародна конкуренція; інновації; стратегічне управління; глобалізація.

***Keywords:*** enterprise competitiveness; international markets; foreign economic activity; international competition; innovation; strategic management; globalization.

***Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.*** Глобалізація та посилення міжнародної економічної інтеграції значно впливають на підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках. Розвиток світової економіки супроводжується зростанням конкуренції, швидким поширенням інноваційних технологій, зміною структури міжнародної торгівлі та формуванням нових моделей ведення бізнесу. У таких умовах підприємства змушені постійно адаптувати свою діяльність до змін зовнішнього середовища, удосконалювати систему управління, впроваджувати інновації та підвищувати ефективність використання ресурсів з метою зміцнення своїх позицій на міжнародних ринках.

Конкурентоспроможність підприємства у міжнародному середовищі визначається здатністю ефективно функціонувати в умовах глобальної

конкуренції, забезпечувати високу якість продукції або послуг, впроваджувати сучасні технології та формувати стійкі конкурентні переваги [1]. При цьому важливу роль відіграють як внутрішні фактори розвитку підприємства, такі як рівень технологічного забезпечення, інноваційний потенціал, ефективність управління та кадровий потенціал, так і зовнішні фактори, пов'язані з умовами функціонування на міжнародних ринках, зокрема рівнем розвитку інфраструктури, доступом до фінансових ресурсів, міжнародною кооперацією та державним регулюванням зовнішньоекономічної діяльності.

У зв'язку з цим виникає необхідність дослідження факторів, що впливають на підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках, а також визначення ефективних напрямів формування та розвитку їх конкурентних переваг. Вирішення зазначених питань має важливе наукове та практичне значення, оскільки сприяє розробленню сучасних підходів до управління міжнародною діяльністю підприємств та забезпеченню їх успішного функціонування у глобальному економічному середовищі.

*Аналіз останніх досліджень і публікацій.* Питання підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках є одним із ключових напрямів досліджень у сфері міжнародної економіки, стратегічного менеджменту та міжнародного бізнесу. У науковій літературі конкурентоспроможність підприємства розглядається як здатність ефективно функціонувати у конкурентному середовищі та досягати кращих результатів порівняно з іншими учасниками ринку за показниками прибутковості, обсягів продажу або частки ринку [2].

Подальший розвиток досліджень конкурентоспроможності пов'язаний із формуванням ресурсного підходу, згідно з яким джерелом довгострокових конкурентних переваг підприємства є унікальні ресурси та організаційні здібності, що дозволяють ефективніше використовувати наявний потенціал і створювати додану вартість [3]. У сучасних дослідженнях

конкурентоспроможність підприємств також розглядається як багатовимірне явище, що поєднує стратегічні, інноваційні, фінансові та організаційні фактори розвитку [4].

Окрему увагу дослідники приділяють аналізу факторів, які формують конкурентні переваги підприємств у міжнародному середовищі. Серед таких факторів виділяють інноваційну діяльність, рівень технологічного розвитку, ефективність управління, доступ до ресурсів, а також здатність підприємств до адаптації в умовах глобальної конкуренції [5]. Дослідження також підкреслюють важливість інноваційної стратегії, яка дозволяє підприємствам створювати нову цінність для споживачів і зміцнювати свої позиції на міжнародних ринках [6].

Вітчизняні науковці також активно досліджують проблеми формування конкурентоспроможності підприємств, зокрема питання управління конкурентними перевагами, інноваційного розвитку, підвищення якості продукції та ефективності зовнішньоекономічної діяльності. У їхніх працях підкреслюється важливість комплексного підходу до формування конкурентоспроможності підприємств, який передбачає поєднання стратегічних, технологічних та організаційних факторів розвитку [7; 8].

Попри значну кількість наукових праць, присвячених дослідженню конкурентоспроможності підприємств, питання визначення ключових факторів підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках та формування ефективних механізмів їх реалізації потребує подальшого наукового опрацювання. Особливо актуальним є дослідження сучасних інструментів стратегічного управління, інноваційного розвитку та міжнародної кооперації, що сприяють зміцненню позицій підприємств у глобальному конкурентному середовищі.

***Формулювання цілей статті (постановка завдання).*** Метою статті є визначення основних факторів підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках та обґрунтування напрямів зміцнення їх конкурентних позицій у глобальному економічному середовищі.

*Виклад основного матеріалу дослідження.* Конкуренентоспроможність підприємств на міжнародних ринках формується під впливом комплексу внутрішніх і зовнішніх факторів, які визначають здатність підприємства ефективно функціонувати в умовах глобальної конкуренції та забезпечувати стійкі позиції на світових ринках. У сучасних умовах міжнародного економічного розвитку підприємства стикаються з необхідністю постійного вдосконалення своєї діяльності, впровадження інноваційних технологій, підвищення якості продукції та послуг, а також ефективного використання управлінських і маркетингових інструментів. Саме поєднання цих факторів дозволяє формувати конкурентні переваги та забезпечувати успішне функціонування підприємств у міжнародному бізнес-середовищі.

Важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємств відіграють інновації, які забезпечують створення нових продуктів, удосконалення виробничих процесів та впровадження сучасних технологій. Інноваційна діяльність сприяє підвищенню продуктивності праці, зниженню виробничих витрат і формуванню нових можливостей для розвитку підприємств. Підприємства, які активно впроваджують інновації, мають більше шансів зайняти стійкі позиції на міжнародних ринках, оскільки здатні пропонувати продукцію або послуги з більш високою доданою вартістю.

Не менш важливим фактором конкурентоспроможності є якість продукції та послуг [3]. На міжнародних ринках споживачі висувають високі вимоги до характеристик продукції, її надійності, безпечності та відповідності міжнародним стандартам. Забезпечення високої якості продукції дозволяє підприємствам підвищувати довіру споживачів, зміцнювати репутацію бренду та розширювати свою присутність на міжнародних ринках. У цьому контексті важливе значення має впровадження сучасних систем управління якістю та міжнародної сертифікації продукції.

Суттєвий вплив на конкурентоспроможність підприємств має також ефективна маркетингова діяльність. Умови міжнародної конкуренції потребують глибокого аналізу ринкового середовища, вивчення потреб

споживачів та формування ефективних стратегій просування продукції на зовнішніх ринках. Використання сучасних маркетингових інструментів, зокрема цифрового маркетингу, брендингу та міжнародних комунікаційних стратегій, сприяє підвищенню впізнаваності підприємства та зміцненню його конкурентних позицій.

Важливим фактором розвитку конкурентоспроможності підприємств є технологічний рівень виробництва. Використання сучасного обладнання, автоматизованих систем управління та цифрових технологій дозволяє підприємствам підвищувати ефективність виробничих процесів, знижувати витрати та забезпечувати стабільну якість продукції. Технологічна модернізація підприємств є важливою передумовою їх успішної інтеграції у міжнародні виробничі та логістичні ланцюги.

Ефективність системи управління підприємством також відіграє важливу роль у формуванні конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Стратегічне управління, здатність керівництва приймати обґрунтовані рішення, формувати довгострокові стратегії розвитку та ефективно використовувати наявні ресурси безпосередньо впливають на результативність діяльності підприємства. Сучасні підходи до управління передбачають використання стратегічного планування, інноваційних методів менеджменту та розвитку людського капіталу.

Крім внутрішніх факторів, значний вплив на конкурентоспроможність підприємств мають зовнішні умови функціонування, зокрема міжнародна кооперація та партнерство. Участь підприємств у міжнародних виробничих мережах, співпраця з іноземними партнерами, участь у міжнародних інвестиційних проєктах та інтеграція у глобальні ланцюги створення вартості сприяють підвищенню їх конкурентного потенціалу. Міжнародна кооперація дозволяє підприємствам отримувати доступ до нових технологій, фінансових ресурсів, інноваційного досвіду та нових ринків збуту.

Таким чином, підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках залежить від комплексної взаємодії внутрішніх і

зовнішніх факторів, серед яких важливе місце займають інновації, якість продукції, ефективний маркетинг, сучасні технології, система управління та міжнародна кооперація. Ефективне використання цих факторів дозволяє підприємствам формувати стійкі конкурентні переваги, зміцнювати свої позиції на міжнародних ринках та забезпечувати довгостроковий розвиток у глобальному економічному середовищі.

У сучасних умовах глобалізації та посилення міжнародної конкуренції підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках потребує впровадження комплексних стратегічних і організаційних заходів. Підприємства повинні не лише забезпечувати високу якість продукції та ефективність виробництва, але й активно використовувати сучасні технології, розвивати інноваційну діяльність, удосконалювати маркетингові стратегії та розширювати міжнародне співробітництво. Реалізація таких підходів дозволяє підприємствам формувати стійкі конкурентні переваги та ефективно функціонувати у міжнародному бізнес-середовищі.

Одним із важливих напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємств є інноваційний розвиток. Впровадження нових технологій, модернізація виробничих процесів та створення інноваційних продуктів дозволяють підприємствам підвищувати продуктивність праці, знижувати витрати та пропонувати споживачам продукцію з більш високою доданою вартістю. Інноваційна діяльність також сприяє формуванню нових ринкових ніш та підвищує адаптивність підприємств до змін міжнародного економічного середовища.

Важливим напрямом зміцнення конкурентних позицій підприємств є підвищення якості продукції та послуг відповідно до міжнародних стандартів. На міжнародних ринках особливе значення мають стандартизація, сертифікація та відповідність продукції вимогам міжнародних норм і технічних регламентів. Забезпечення високої якості продукції сприяє підвищенню довіри споживачів, формуванню позитивного іміджу підприємства та розширенню можливостей виходу на нові ринки.

Суттєву роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємств відіграє ефективна маркетингова стратегія. Підприємства повинні здійснювати системний аналіз міжнародних ринків, досліджувати потреби споживачів та формувати конкурентоспроможні пропозиції продукції. Використання сучасних маркетингових інструментів, включаючи цифровий маркетинг, міжнародний брендинг та електронну комерцію, дозволяє підприємствам розширювати канали збуту та підвищувати впізнаваність бренду на світових ринках.

Ще одним важливим напрямом підвищення конкурентоспроможності є розвиток міжнародної кооперації та партнерства. Співпраця з іноземними компаніями, участь у міжнародних виробничих мережах, спільні інвестиційні проекти та інтеграція у глобальні ланцюги створення вартості сприяють підвищенню технологічного рівня підприємств та розширенню їх можливостей на міжнародних ринках. Міжнародна кооперація також дозволяє підприємствам отримувати доступ до нових ресурсів, технологій та управлінського досвіду.

Крім того, важливим напрямом підвищення конкурентоспроможності підприємств є удосконалення системи управління та розвиток людського капіталу [2]. Ефективне стратегічне управління, впровадження сучасних управлінських методів, розвиток професійних компетенцій працівників та формування інноваційної корпоративної культури сприяють підвищенню ефективності діяльності підприємств та зміцненню їх позицій у міжнародному бізнес-середовищі.

Основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках узагальнено у Таблиці 1.

Таким чином, підвищення конкурентоспроможності підприємств у міжнародному бізнес-середовищі потребує комплексного підходу, який передбачає поєднання інноваційного розвитку, технологічної модернізації, ефективної маркетингової діяльності, міжнародної кооперації та удосконалення системи управління. Реалізація зазначених напрямів

сприятиме зміцненню конкурентних позицій підприємств, розширенню їх присутності на міжнародних ринках та забезпеченню стабільного економічного розвитку.

**Таблиця 1. Основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках**

| <b>Напря́м</b>                   | <b>Основний зміст</b>   | <b>Очікуваний результат</b>   |
|----------------------------------|---|---|
| Інноваційний розвиток            | Впровадження нових технологій, модернізація виробництва, створення інноваційної продукції | Підвищення продуктивності та формування нових конкурентних переваг      |
| Підвищення якості продукції      | Впровадження міжнародних стандартів, сертифікація продукції, контроль якості              | Зростання довіри споживачів та розширення доступу до міжнародних ринків |
| Розвиток маркетингових стратегій | Аналіз міжнародних ринків, використання цифрового маркетингу та брендингу                 | Підвищення впізнаваності бренду та збільшення обсягів продажу           |
| Міжнародна кооперація            | Партнерство з іноземними компаніями, участь у глобальних ланцюгах створення вартості      | Доступ до нових технологій, ресурсів і ринків                           |
| Удосконалення управління         | Використання сучасних методів менеджменту, розвиток людського капіталу                    | Підвищення ефективності управління та стратегічної гнучкості            |

*Джерело: сформовано на основі [9; 10].*

**Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.** У сучасних умовах розвитку світової економіки підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках набуває особливого значення, оскільки саме конкурентні переваги визначають здатність підприємств ефективно функціонувати у глобальному економічному середовищі. Проведене дослідження дозволило встановити, що конкурентоспроможність підприємств формується під впливом комплексу внутрішніх і зовнішніх факторів, серед яких особливе значення мають інноваційна діяльність, якість продукції, ефективні маркетингові стратегії, рівень технологічного розвитку, система управління та міжнародна кооперація. Саме поєднання цих факторів створює передумови для формування стійких конкурентних переваг і зміцнення позицій підприємств на міжнародних ринках.

Встановлено, що підвищення конкурентоспроможності підприємств у міжнародному бізнес-середовищі потребує реалізації комплексних стратегічних заходів, спрямованих на модернізацію виробництва, впровадження інноваційних технологій, удосконалення системи управління та активізацію міжнародного співробітництва. Важливим напрямом є також використання сучасних маркетингових інструментів і цифрових технологій, що сприяють розширенню ринків збуту та підвищенню впізнаваності підприємств у глобальному конкурентному середовищі.

Перспективи подальших наукових досліджень у даному напрямі доцільно пов'язати з розробленням методичних підходів до оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках, дослідженням впливу цифрових технологій на формування конкурентних переваг, а також аналізом ефективності інтеграції підприємств у глобальні ланцюги створення вартості. Такі дослідження сприятимуть удосконаленню механізмів управління міжнародною діяльністю підприємств та підвищенню їх конкурентних позицій у світовій економіці.

### Література

1. Barney J. Resource-based theories of competitive advantage: A ten year retrospective on the resource based view. *Journal of Management*. 2001. Vol. 27. PP. 643–650.
2. Akben-Selcuk E. Factors Affecting Firm Competitiveness: Evidence from an Emerging Market. *International Journal of Financial Studies*. 2016. Vol. 4. No. 2. Article 9.
3. Holdford D.A. Resource-based theory of competitive advantage – a framework for pharmacy practice innovation research. *Pharmacy Practice (Granada)*. Vol. 16. No. 3. Article 1351.
4. Falciola J., Jansen M., Rollo V. Defining firm competitiveness: A multidimensional framework. *World Development*. 2020. Vol. 129. Article 104857.

5. Akben-Selcuk E. Factors affecting firm competitiveness: Evidence from an emerging market. *International Journal of Financial Studies*. 2016. Vol. 4. No. 2. Article 9.

6. Loann A. Innovation strategy and firm competitiveness: A framework to support the holistic integration of eco-innovation. *Journal of Innovation Economics & Management*. 2014. Vol. 4. PP. 247–283.

7. Пахуча Є.В., Бабіка, В.О. Методичні засади оцінки конкурентоспроможності підприємства як критерію стійкості бізнесу”, *Ефективна економіка*. 2024. № 1. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.63>

8. Слободенюк А.С. Формування інноваційних факторів конкурентоспроможності підприємств. *Ефективна економіка*. 2026. № 2. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.147>

9. Liargovas P., Skandalis, K. Factors affecting firm competitiveness: The case of Greek industry. *European Institute Journal*. 2010. Vol. 2. PP. 184–197.

10. Karabag S.F., Lau M.C.K. , Suvankulov F. Determinants of firm competitiveness: Case of the Turkish textile and apparel industry. *Journal of the Textile Institute*. 2014. Vol. 10. PP. 1–11.

## References

1. Barney, J. (2001), “Resource-based theories of competitive advantage: A ten year retrospective on the resource based view”, *Journal of Management*, vol. 27, pp. 643–650.

2. Akben-Selcuk, E. (2016). “Factors Affecting Firm Competitiveness: Evidence from an Emerging Market”, *International Journal of Financial Studies*, vol. 4, no. 2, article 9.

3. Holdford, D.A. (2018), “Resource-based theory of competitive advantage – a framework for pharmacy practice innovation research”, *Pharmacy Practice (Granada)*, vol. 16, no. 3, article 1351.

4. Falciola, J., Jansen, M. and Rollo, V. (2020), “Defining firm competitiveness: A multidimensional framework”, *World Development*, vol. 129, article 104857.
5. Akben-Selcuk, E. (2016), “Factors affecting firm competitiveness: Evidence from an emerging market”, *International Journal of Financial Studies*, vol. 4, no. 2, article 9.
6. Loann, A. (2014), “Innovation strategy and firm competitiveness: A framework to support the holistic integration of eco-innovation”, *Journal of Innovation Economics & Management*, vol. 4, pp. 247–283.
7. Pakhucha, Ye.V. and Babika, V.O. (2024), “Methodological principles for assessing enterprise competitiveness as a criterion of business sustainability”, *Effective Economy*, vol. 1. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.63>
8. Slobodeniuk, A.S. (2026), “Formation of innovative factors of enterprise competitiveness”, *Effective Economy*, vol. 2. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.147>
9. Liargovas, P. and Skandalis, K. (2010), “Factors affecting firm competitiveness: The case of Greek industry”, *European Institute Journal*, vol. 2, pp. 184–197.
10. Karabag, S.F., Lau, M.C.K. and Suvankulov, F. (2014), “Determinants of firm competitiveness: Case of the Turkish textile and apparel industry”, *Journal of the Textile Institute*, vol. 10, pp. 1–11.

*Отримано редакцією журналу / Received: 15.03.26*

*Прорецензовано / Revised: 18.03.26*

*Схвалено до друку / Accepted: 20.03.26*